

P. Verster

DIE PERSOON VAN VREDE IN DIE SENDING

ABSTRACT

THE “PERSON OF PEACE” IN MISSION

The concept of the “person of peace” plays an important role among evangelicals. To reach a community, such a “person of peace” is often identified. This person can then expose the community to mission. From a theological perspective it is possible to acknowledge the importance of such a “person of peace”. In this instance the concept should be expanded to include the notion of the church’s task to bring about peace. This peace must visibly elicit people in need to bring about harmony in all spheres of life.

1. INLEIDING

Die begrip *persoon van vrede*¹ in die sending is ’n belangrike uitgangspunt vir enkele eksponente van die evangeliese sending (Garrison 2004:211; Fowlkes 2004:110 e.v. en Wolf [in Bridges 2000:41]). Dié persoon van vrede word verstaan as iemand wat werklik ’n deur na ’n gemeenskap kan oopmaak. Hy/Sy bring deur sy/haar gesindheid van vrede, kalmte en rus, en skep sodoende die geleentheid om die goeie evangelie van Jesus aan mense te bring. So ’n persoon is nie noodwendig reeds ’n gelowige nie, maar wel iemand uit die gemeenskap wat na vrede streef. Sommiges beskou dit selfs as ’n sendingmetode om éérs die persoon van vrede op te spoor. Wanneer hy/sy opgespoor is, kan die bediening van die evangelie rondom hom/haar opgebou word en sy/haar gesindheid kan ter ondersteuning van die sending-inisiatief aangewend word.

Hierdie ondersoek wil bepaal of die bogenoemde konsep nuttig vir sending is en of dit vanuit Skriftuurlike grondslag uitgebrei moet word om die sending en die koninkryk van God te dien.

1 Hierdie artikel word aangebied aan kollega David Keta in erkenning van sy groot rol as man van vrede.

2. METODOLOGIE

Ten eerste moet bepaal word of die verwysings na die persoon van vrede, soos dit in evangeliese kringe geskied, 'n aanvaarbare Skriftuurlike begroning het. Die betekenis van vrede en Jesus as Man van Vrede moet dus ondersoek word. Die uitgangspunte van sending en die wyse waarop die persoon van vrede betrek word, moet ook oorweeg word. Die betekenis van die persoon van vrede vir die gemeenskap en sending moet eweneens aandag kry.

Om die voorgenoemde mikpunte te verwesenlik, sal die literatuur oor die begrip “persoon van vrede” nagegaan word. Dit sal dan eksegeties en teologies geëvalueer word. Daarna word teologiese standpunte oor sendingmetodologie en die hantering van gemeenskappe deur middel van Skrifondersoek en teologiese sistematiesing onder die soeklig geplaas.

3. DIE PERSOON VAN VREDE

Die konsep “persoon van vrede” kom by eksponente van die evangeliese sending voor. Die sogenaamde “*oikos*”-evangelisasie vorm die agtergrond waarteen dié gedagte verstaan moet word (Garrison 2004; Fowlkes 2004; Wolf s.a.). Volgens hierdie benadering (wat uitgebou word om groepe wat nie die tradisionele uitgangspunte aanhang nie, in te sluit) is die konsep gegrond op Jesus se verwysing na die “man van vrede” in die Lukasevangelie. Hierdie verwysing na Lukas 10:5-9 speel 'n sentrale rol in die onderhawige benadering:

As julle in 'n huis kom, moet julle eerste woorde wees: “Vrede vir hierdie huis.” As daar iemand woon vir wie die vrede bestem is, sal die vrede op hom bly; so nie, sal dit na julle toe terugkom. Moenie van een huis na 'n ander trek nie, maar bly in dieselfde huis, eet en drink wat hulle voorhande het, want die arbeider is geregtig op sy loon. As julle in 'n dorp kom en hulle ontvang julle, eet dan wat hulle vir julle voorsit. Maak die siekes gesond en sê vir die mense: “Vir julle is die koninkryk van God baie naby!” (1983-vertaling).

Die vertaling van vers 6 kan ook lui: “En as daar 'n man van vrede is, sal julle vrede op hom rus” (1933/1953-vertaling).

Garrison (2004:211 e.v.) is van mening dat die begrip “persoon van vrede” teen die agtergrond van die kerkplanting-bewegings geplaas moet word. Die persoon van vrede is volgens hom daardie persoon wat deur God voorberei is om die evangelie te ontvang. Hy is verder van mening dat dit 'n positiewe benadering is om die persoon van vrede op te spoor om sodoende die evangelie aan die persoon oor te dra. Dit word as 'n model van gehoorsaamheid aan Jesus beskou (Garrison 2004:213). Juis in gehoorsaamheid aan Christus word uitgereik na die persoon van vrede wat die deur oopmaak vir sendingaktiwiteite.

Garrison (2004:212) wys daarop dat verskeie persone aangedui word as persone van vrede, waaronder Kornelius.

Thomas Wolf (in Bridges 2000:41) beskryf die persoon van vrede op die volgende wyse:

The person of peace 1) is *receptive* to the gospel; 2) possesses a *reputation* to gain attention for the message among family and community and 3) effectively *refers* the bearers of good news to that larger group.

Rohrmayer (2007:s.p.) sluit by dié gedagtes aan en voeg by dat sodanige persone ook buitestaanders in die situasie van die kerk insluit. Bridges (2000:41) toon aan dat Wolf na Kornelius, die Romeinse hoofman, as so 'n persoon van vrede verwys. Verder meen Wolf (in Bridges 2000:41) dat nie alle persone van vrede tot bekering kom nie. Hulle word soms persone van goeie gesindheid, wat die gelowiges wel beskerm, hulle saak bevorder en rigting vir hulle aandui, maar verbind hulself nie noodwendig heelhartig tot die evangelie of die kerk nie. Rohrmayer (2007) sluit ook persone in soos Andreas (Joh. 1: 35-42), die vrou by die put in Samaria (Joh. 4:1-26; 39-42) en Levi (Luk. 5:27-32). Volgens Rohrmayer (2007) word die persoon van vrede geïdentifiseer wanneer vrede aangebied word en hy/sy positief daarop reageer.

Patterson (2006/7) toon aan op watter wyse die persoon van vrede gevind/bereik word in sendingaksies in Suid-Asië:

- Hulle gaan as span onder leiding van die Heilige Gees na spesifieke plekke of groepe of mense.
- Hulle bid voordat hulle uitgaan én gedurende die reis (“Prayer walking”).
- Hulle vind persone wat na hulle wil luister en kommunikeer hulle getuïenis en die groot verhaal van God.
- Hulle vind die persoon van vrede, tree afsonderlik met hom/haar in gesprek en vertel die boodskap van die evangelie en ander persoonlike verhale aan sy huishouding (“*Oikos*”).
- Hulle doop diegene wat tot geloof kom.
- Hulle bly oor by die nuwe huishouding van geloof om hulle te onderrig om Christus te gehoorsaam.
- Hulle beweeg verder, maar keer terug om te bemoedig en om leiers aan te stel.

Fowlkes (2004:110) verwys na 'n persoonlike ervaring in Noord-Kenia onder die Borana. 'n Invloedryke persoon is bearbei en daar is goeie verhoudinge met hom gevestig. Dit het tot positiewe gevolge in die gemeenskap gelei.

Fowlkes (2004:112) is dus van mening dat die persoon van vrede baie kan doen om kerkplanting te bevorder:

Together, the New Testament significance of the person of peace in evangelistic strategy and its obvious and necessary correlation to *oikos* evangelism form the Biblical foundation for church planning movement strategy.

Priest (1987:170-172) glo dat die begrip van vrede onder strydende stamme veral in uiterste omstandighede van groot belang kan wees. Hy verwys na stamoorloë wat die gevolg is van weerwraak-aanvalle wat ten doel het om 'n gelyke aantal dooies aan elke kant te bewerkstellig. Selfs Christene neem deel aan hierdie geweld. Enige poging om vrede te bring deur 'n gevangene terug te stuur, misluk wanneer die man gedood word. Die geweld in die gemeenskap deur voort juis omdat daar nie 'n persoon van vrede is wat die geweld kan beëindig nie.

Die *eenduidige* toepassing van die persoon van vrede in Lukas op die sendingsituasie is problematies. Eksegeties gesproke is die "man van vrede" in Lukas die persoon aan wie die volgelinge van Jesus vrede aanbied. Dit is wel waar dat hy vrede ondervind, maar die klem lê op die vrede wat deur die volgelinge van Jesus aangebied word. Die veronderstelling is dat hy die vrede aanvaar. Dit is egter wel moontlik om op goeie eksegetiese gronde die beginsel dat so 'n persoon ontvanklik vir die evangelie is, te bevestig. Nolland (1993:552) stel dit soos volg:

A son of peace would mean a person who is open to or ready for the salvation that is now coming into the world (cf. Simeon in 2:25 and see also v. 38); Paul and his band find a "son of peace" in Lydia [Acts 16:13-15]; ... the messenger in some way reproduces himself in the recipient as he passes on to him the peace of God.

Hieruit kan afgelei word dat die Messiaanse vrede dus aangekondig moet word; dit sal rus op diegene wat dit aanvaar. Die eerste ontmoeting dien as soeke na gasvryheid en ook as die grondslag vir verdere optrede (Nolland 1993:553). Alhoewel Marshall (1978:419) van mening is dat die klem nie op die gesindheid van die persoon geplaas moet word nie, maar eerder op die vraag of hy/sy vir vrede bestem is, is Fitzmyer (1985:848) tog van mening dat die persoon "... open is to and receptive of the prime quality of Christian salvation brought by Jesus." Leaney (1976:177) voel selfs dat die persoon die vrede van God soek. Klein (2006:377) is weer van mening dat die persoon die vrede aanneem. Liefeld (1984:938) oordeel dat die persoon ontvanklik is vir die boodskap van God, omdat die vrede nie alleen so 'n persoon se karakter stempel nie, maar ook omdat hy/sy wel bestem is vir vrede.

Uit bogenoemde kan afgelei word dat dit dus uit 'n sending-teologiese oogpunt wel moontlik is om met die begrip "persoon van vrede" te werk. In so 'n geval word die vrede van God wat aangebied word, deur iemand aanvaar

en daaruit spruit die verhouding wat lei tot die aankondiging dat die koninkryk van God naby is. Verder: vanuit 'n sending-histories perspektief gesien, is daar duidelike aanduidings dat verskeie mense in die verlede as persone van vrede opgetree het. Die handeling van sulke persone het daartoe gelei dat die evangelie met rasse skrede uitgebrei het. Goedgesinde stamkapteins en hoofmanne het dikwels die deure na hele gemeenskappe oopgemaak (vgl. Cronjé 1981:18, 27 e.v.; Crafford 1982:86 e.v.).

4. TEOLOGIESE OORWEGINGS TEN OPSIGTE VAN DIE PERSOON VAN VREDE

Uit 'n sending-teologies oogpunt gesien, speel die begrippe “vrede” en “persoon van vrede” 'n belangrike rol in die Bybel:

Vrede is nie bloot die afwesigheid van oorlog nie, maar die totale gesindheid wat saamhang met die goeie wat God beskik. Hierdie gesindheid word op verskeie wyses voorgestel en voorgedra. Die *shalom* van God is byvoorbeeld die groot vrede wat Hy bring. Hy bewerk die rus. Hy laat die oorloë ophou, en bewerk ook verdere rus vir hulle wat aan Hom behoort. Von Rad (1962:130) meen *shalom* “...designates the unimpairedness, the wholeness, of a relationship of communion, and so a state of harmonious equilibrium, the balancing of all claims and needs between two parties”.

God is ook die Een wat vrede in die gemeenskap bring. Kaiser Jr. (1983:179) verduidelik: “In the Biblical sense, peace begins in that security, order, and prosperity that comes from reconciliation to God and from being restored to living under God once again”. Vrede is volgens hom ook 'n gawe van God; in Rigters word God byvoorbeeld beskryf as Jahwe wat vrede bring (Rigters 6:24). Vrede is ook seëninge van bo. Psalm 119:165 dui aan dat diegene wat God liefhet, groot seën ontvang (Kaiser Jr. 1983:179). Hy (1983:180) vat dit soos volg saam: “Peace does not come merely with the cessation of hostilities; it aims instead at wholeness and a state of unimpaired relationships with others at all levels beginning with God” (vgl. ook Childs [1979:328 e.v.] oor die koms van die ryk van God in Jesaja). Veral Brueggemann (1997:661) toon aan dat 'n lewe onder die gesag van God tot volle vrede lei: “In coming under the rule of Yahweh, moreover, life was made whole and safe.”

Dit is spesifiek in die tempel waar die volheid van God se vrede ondervind word (1997:662):

The temple is indeed the place where Israel entered into Yahweh's full zone of *shalom*. In practice, it seems self-evident that the covenantal, mythic, and ideological factors were always in important tension. At its best, the activities in the temple no doubt served the fullness of Yahwism.

In die Nuwe Testament word vrede ook as gawe van God beskou (Guthrie 1981:491). Dit is 'n fundamentele kenmerk van Jesus, wat ook sy dissipels in hierdie verband beïnvloed (Guthrie 1981:491). Goppelt (1982:169) wys daarop dat vrede in eskatologiese verband gesien moet word as God se besigwees om sy ryk te vestig. Ten opsigte van 'n boek soos Lukas-Handelinge stel Tannehill (1996:175) dit soos volg: “ ‘Peace’ in Luke-Acts refers to the messianic salvation offered to individuals and to the people of God in its corporate life.”

Die verband tussen Jesus en die begrip “vrede” is ook van belang. Nie alleen word Hy beskou as die vervuller van vrede nie, maar ook as die Een wat self vrede bring. Zuck (1994:136) beklemtoon byvoorbeeld soos volg die betekenis van Jesus as Vredevoers:

Another benefit of salvation is peace (*eirēnē*). Like a rising star, Jesus as the prominent One from the house of David (Luke 1:69), shines as light and reveals the way of peace (v. 79). What is meant here is that Jesus makes possible a reconciled relationship between God and humanity. Jesus, as Savior, Christ, and Lord, brings peace to men of God's good pleasure (2:14). The offer of peace is part of the kingdom message (10:5-6).

Strecker (2000:113) wys op die eskatologiese gawe van die vrede wat deur Jesus gegee word. Die aankondiging van vrede deur Jesus is egter baie meer werd as die aankondiging van vrede deur die Romeinse keiser (Strecker 2000:337).

'n Spesifieke voorbeeld: In Matteus 5:9 sê Jesus dat die vredemakers geënd is. Die konsep “vredemaker” word binne die raamwerk van die bergpredikasie aan die dissipels van Jesus verbind: Vrede sluit 'n nuwe verhouding tussen mense in. Strecker (2000:430) noem dat die vrede wat hier ter sprake is, ook antropologies verstaan kan word (2000:430): “This is especially suggested by the term *peace*. The reality of salvation has ethical consequences and works itself out in person to person relationships.” Swartley (in Hays 2007:50) wys daarop dat Matteus die oorheersing in die Romeinse Ryk beantwoord met liefde vir vyande, die bevordering van vrede en die doen van goeie dade, en dat dit die kenmerke van die Ryk van God in Jesus word. Juis daarom is Jesus se oproep om vrede van groot belang. Ook Lukas plaas Jesus voorop as die Een wat vrede bring (Goppelt 1982:272). In hierdie verband verduidelik Fitzmyer (1985:848) hoe dat dié “vrede” die volledige oorvloed van God se reddende verlossing en optrede insluit.

Ook Paulus verwys na die vrede wat deur God verkry word (Rom. 5:1-2). Dunn (1998:387) konstateer dat vrede in hierdie verband nie net die Griekse begrip van die afwesigheid van oorlog veronderstel nie, maar ook die veel omvattender begrip van *shalom* in die Ou Testament waar dit om die totale welsyn gaan “... where the basic idea is ‘well-being’, including social harmony and

communal well-doing” (Dunn 1998:387). Paulus koppel vrede spesifiek aan God, wat volgens hom ook die God van vrede is (Guthrie 1981:491). Goppelt (1982:439) wys ook op die totale heil wat deur die begrip vrede veronderstel word. In Guthrie (1981:491) se woorde: “It has an active, not simply a negative, force. It speaks of the perfect poise and well-being of God even when He is engaged in resisting evil”. Die kerk word dan ook juis geroep om die boodskap van vrede en verlossing te verkondig (Strecker 2000:570).

5. DIE UITGANGSPUNTE VAN SENDING EN DIE GEBRUIK VAN “DIE PERSOON VAN VREDE”

Sending sluit verskeie aspekte van kommunikasie met mense in. In hierdie opsig is sendingmetodologie van groot belang. Daar is reeds daarop gewys dat die persoon van vrede, histories gesien, ’n belangrike rol in die uitbreiding van die kerk gespeel het. Kan die onderliggende beginsel opnuut aangewend word as sendingmetode? Kan die beginsel van vrede ook ’n sendingbeginsel wees wat deur die metode van sending gerugsteun word? In hierdie verband is die voorbeeld van Kornelius van groot belang. Hy word deur diegene wat die persoon van vrede as sleutel tot ’n bepaalde benadering van sending voorstaan, beskou as ’n besondere persoon van vrede. Die sentrale saak waarom dit gaan, is die erkenning dat die evangelie ook vir nie-Jode bedoel is en dat Petrus tot bekering moet kom (Dunn 1996:131 e.v.). Dat daar egter wel iemand is wat nog nie die evangelie aanvaar het nie, maar wel deur sy gesindheid getoon het dat hy God erken en juis daarom in die gemeenskap van geloof ingebind moet word, is van groot belang (Bruce 1976:214 e.v.). Die saak waarmee Petrus gekonfronteer is, is juis of iemand wat deur God geroep word, van watter groep hy ook al mag wees, die evangelie moet hoor om dit te aanvaar en ook deel van die geloofsgemeenskap te word (Dunn 1996:142). Dat God iemand só voorberei vir die evangelie is dus van groot belang; ook dat Hy mense op hierdie wyse roep (Schille 1983:246). Vir die sending is dit van belang dat God nie in hierdie geval die uitverkore Israel aanvaar as enigste groep wat toegang tot Hom het nie. Petrus moet juis aanvaar dat God ook die “ander” tot Hom roep. Kornelius word dus wel as ’n “persoon van vrede” geteken wat in die gang van die verkondiging van die evangelie in Handeling 10 ’n beslissende rol speel.

6. KOMMUNIKASIE VAN DIE EVANGELIE EN SENTRALE FIGURE IN DIE GEMEENSAP

Die kommunikasie van die evangelie in gemeenskappe word dikwels bevorder of bemoeilik deur die persoon van die sendeling en die persone tot wie hy/sy hom rig. Dit is inderdaad so dat mense 'n belangrike rol kan speel in die bevordering van die evangelie. Om bepaalde persone te teiken wat die oordrag van die boodskap kan vergemaklik, is 'n haalbare sendingmetode. Die oordrag van die evangelie aan iemand wat toeganklik is, verhoog die kans dat die boodskap vinniger sal versprei. Dit sluit aan by konsepte van die kerkgroei-beweging, die sogenaamde "Church Growth Movement". Hulle uitgangspunt is dat daar konsentreer moet word op groepe en individue wat toeganklik vir die evangelie is. Die wyse waarop so 'n persoon/persone van vrede dan benader word, is deur die aanbied van vrede. Nolland (1995:553) is byvoorbeeld van mening dat dit aanvaarbaar is om vrede op hierdie wyse aan 'n gemeenskap oor te dra waar die evangelie verkondig word.

Teologies gesien is die evangeliebodskap die boodskap van vrede. Die aankondiging van vrede dra daartoe by dat mense reageer op die boodskap van vrede en dan self betrokke raak by die stig van vrede. Hulle reageer sigbaar en word so betrek by die boodskap van vrede.

7. UITBREIDING VAN DIE KONSEP "PERSOON VAN VREDE IN DIE SENDING" TOT DIE KONSEP "SENDING WAT VREDE STIG"

Die konsep "persoon van vrede" is nuttig in die benadering van sending, maar in die sendingmetodologie moet die konsep verder uitgebrei word. Sending is ruimer as bloot die bereiking van 'n gemeenskap deur 'n persoon van vrede, en individuele en gemeenskapsbekering. Die begrip "persoon van vrede" moet dus liewer in die breër verband van die "stig van vrede deur die sending" verstaan word. 'n Persoon van vrede kan, onder bepaalde omstandighede, die bevordering van vrede in die sending bewerkstellig, want hy/sy is juis daardie persoon wat die gesindheid van vrede openbaar en wat die deur oopmaak vir die evangelie van vrede. Hierdie evangelie is ook 'n evangelie van vrede. Daarom word die grondslag gelê vir 'n boodskap van vrede wat deur 'n persoon van vrede uitgedra word. Hierdie boodskap van vrede het egter betekenis vir die hele gemeenskap. Die boodskap van vrede moet juis uitgebou word om almal in te sluit. 'n Persoon van vrede lê dus die grondslag vir die hele verkondiging van vrede deur die sending.

Jeurissen (1992:253) toon aan dat verskillende uitgangspunte in die godsdiens verskillende gevolge vir die benadering tot vrede kan hê. Wat egter van

groot belang is, is dat die saak van vrede wel deur die godsdiens gedra kan word. 'n Inherente transendente hamartologie en ook 'n ekklesiologie gefokus op vrede maak dit moontlik om vrede deur die geloofsgemeenskap te bevorder. Die kerk kan hierin 'n groot rol speel deur die uitreik na die persoon van vrede, want hy maak nie alleen die deur oop vir sending nie, maar ook vir die stig van vrede in die gemeenskap.

Die stig van vrede deur die sending sluit verskeie elemente in.

Sending bring nie altyd vrede mee nie; soms is daar die keuse tussen Christus en die wêreld, of Christus en die voorkeur-religie van die gemeenskap. Sending kan egter wel vrede bring omdat Christus die universele Vrededors is. Die evangelie roep ons op om dinamies betrokke te raak by alle aspekte van die lewe om die vrede van God te stig. Heyns (1978) wys byvoorbeeld daarop dat versoening en vrede saamhang: "In alle verhoudinge, institute en strukture sal 'n brandende ywer werksaam wees om alle moontlike gevolge van die sonde daaruit te weer en tekens van 'n versoende lewe op te rig..." Ook Meiring (2001:112) toon aan hoe die kerk instrument van vrede in hierdie wêreld moet wees. As die kerk deur die sending by die wêreld betrokke raak, moet vrede juis nagestreef word.

Die sending kan ook vrede deur diens aan die gemeenskap bring. Die dia-konale aspek van sending kan dan kulmineer in die diens van vrede. Deur om te sien na mense in groot nood wat onder die spanning van geweld verkeer, kan vrede gestig word. Die belangrikheid van diens aan die gemeenskap moet dus nooit onderskat word nie. Sending is juis werksaam by die uitreik van gemeenskappe na mekaar. Deur diens te lewer, kan die kerk onderlinge spanninge in gemeenskappe tot rus bring. Armoede en siekte versteur verhoudinge. Deur sodanige probleme aan te spreek, kan die gemeenskap opgebou word. Meiring (2001:110) stel dit soos volg:

Hoe sekerder ons is van die eindoorwinning van Christus, van die nuwe hemel en die nuwe aarde wat op ons wag, hoe meer oortuig is ons van ons verantwoordelikheid ten opsigte van die wêreld waarin ons nou leef.

Sending kan juis op bepaalde probleme konsentreer om gemeenskappe in nood te versterk. Wanneer so 'n gemeenskap in nood versterk is, kan die hele gemeenskap by die hulp baat vind. Dit beteken ook dat die kerk betrokke moet raak by die gemeenskap as die voorhoede van God se komende ryk. Heyns (1989:288) stel dit soos volg: "In sy bestaan en handeling, in sy diens en prediking, moet die kerk die Godsryk aanwys en aanmeld, proklameer en demonstreer". Cochrane (2007:33) wys verder daarop dat die verantwoordelikheid van geloofsgemeenskap die wêreld in al sy verbande insluit, maar spesifiek om die messiaanse heil in die aangesig van die dood te bring. Die oorfloed van God moet sigbaar word in die oorfloed van lewe.

Vrede in wyer verband, in ons verhouding met die natuur, die kosmos, is ook van die grootste belang. Sending kan vrede bring in mense se verhouding tot die kosmos deur hulle op te roep tot 'n verantwoordelike lewe voor God. Van der Walt (2003:426) stel dit duidelik dat die hele kosmos deel van ons verantwoordelikheid is:

The cosmic choir will be incomplete if only one element is used up, one stream is dried up, one plant or animal has become extinct. (This situation could be compared with a symphonic orchestra missing one instrument or a choir without a soloist.) Even if only their number decreases, the praise of the creator will diminish. We as humans, therefore, cannot simply be spectators of the abuse, pollution, poisoning and destruction of nature.

Dit is die taak van mense van vrede om ook vrede in die verhouding met die natuur te bring, en dit spruit uit die nuwe verhouding met God. Conradie (2006: 249) is van mening dat die vrede met God ook die ganse skepping insluit:

Dit is nie net die kerk as gemeenskap van gelowiges wat uitgenooi word om deel te hê aan die oorvloedige en oorvloeiende gemeenskap tussen Vader, Seun en Gees nie. Die hele gemeenskap van lewe op aarde, die gemeenskap van alles wat is, vorm van die begin af deel van dié Goddelike gemeenskap, word in Christus met God versoen en word uiteindelik weer opgeneem in die Goddelike gemeenskap.

Die sending kan vrede onder individue bring deur God se plan bekend te maak. Individuele vrede beteken nie dat 'n persoon noodwendig onmiddellik tot bekering kom nie, maar dat die persoon in die dampkring van God se genade ingebring word. Binne hierdie dampkring word vrede in die lewe van die individuele persoon gestig. Daar is byvoorbeeld getuienis van persone wat die Christelik saak goedgesind geraak het as gevolg van die vrede wat hulle deur die sending ervaar het.

Die sending kan ook vrede tussen rasse bring deur die ruimte wat geskep word om God te dien. Die groot spanningsveld van rasseverskille kan deur die sending met die soeke na vrede hanteer word. Dit beteken nie 'n eenselwige bestaanswyse nie, maar wel dat die sending deur die beklemtoning van die lewe voor God mense bereid maak om mekaar te aanvaar. Rassenspanning kan uitmond in geweld en onverdraagsaamheid en sending kan die spanning deur die bring van vrede ontloft.

Verder kan sending vrede op politieke vlak nastreef. Die opvoedkundige element van sending beteken dat mense ook kan leer om verdraagsaam teenoor mekaar te wees. Sendelinge kan die burgery daarop wys dat die politieke ryk nie al ryk is waarom dit gaan nie, maar dat hulle die gemeenskap in verantwoordelikheid moet dien. Masango (2005:144) verduidelik hoe dat vrede en versoening met genesing saamhang:

In other words, we should walk in grace with our enemies in such a way that we develop relationships that lead to healing. The world we live in needs artisans who can properly focus their ability of helping people take responsibility, encouraging forgiveness, repairing wrongs, healing souls, and creating new ways of relating in the midst of conflict.

Van der Walt (2007:437) toon aan hoe 'n integrale Christelik-reformatoriese perspektief op die struktuurering van die gemeenskap positief op die samelewing kan inwerk. Hy (2003:319) verduidelik die betekenis van die staat as volg:

That task of the state, we have repeatedly said, is justice. Public justice, because if justice is not justice to *all* it cannot really be called justice. Justice has to secure the rights of everybody.

However, again I have to stress that as Christians, we will have to look deeper and say more. For us, the advancement of justice and rights cannot simply be something of a social or political nature as in secular, liberalistic humanism. It is something deeply religious.

Public justice for a Christian should be more than giving each his/her due. According to the Bible, it means restoration of the power of the weak through the sacrifice of the powerful. The privileged have the obligation to extend their privileges to the hungry, weak, poor, ill, oppressed and underprivileged.

Daarteenoor skep die verwoestende effek van oorloë en geweld wanhoop in verskeie wêrelddele, maar veral in die Derde Wêreld. Die nastreef van geregtigheid en vrede kan egter ingrypende positiewe gevolge meebring en moet op betekenisvolle wyse deur die kerk en sending erken word (vgl. Müller 1985:119-120). Bowers en August (2005:29) stel dit soos volg:

The goal of Christian transformation is unique. It is that of *shalom*, or the New Testament concept of the kingdom, where harmony, peace and justice reign under the Lordship of Christ.

Op religieuse vlak kan sending ook die voorbeeld stel hoe om mense te bereik, wat onder meer beteken dat mense se kultuur en omgewing gerespekteer word. Alhoewel dit nie beteken dat alle godsdienste gelyk is of dat enige ander verlossers buiten Jesus die Here bestaan nie, beteken dit tog dat (wedersydse) respek en eerbied die sentrale uitgangspunt sal wees. Van der Walt (2007:150 e.v.) glo dat 'n Christelike lewens- en wêreldbeskouing juis vrede onder mense van verskillende oortuigings bring omdat die respektvolle en nederige verkondiging van die Christelike oortuiging aktivisme teenwerk. Hy verduidelik verder (2007:187):

In the modern-day world with its religious plurality, evangelisation without dialogue is almost unthinkable. But apart from evangelisation, dialogue between followers of diverse religions is of crucial importance for

the sake of a just and peaceful society. That is, if one still believes that all religions are not in principle the same, for otherwise dialogue loses its importance.

8. SLOT

Die saak van vrede speel 'n sentrale rol in sendingaktiwiteite. Deur vrede as uitgangspunt te neem, kan die sending God se groot doel verwesenlik. So kan die ruime en lieflike evangelie van God gestalte in die wêreld verkry. Die persoon van vrede moet die saak van vrede word!

BIBLIOGRAFIE

BOWERS, N. & AUGUST, K.T.

2005. Transformation as mission moving from development to social transformation. *Missionalia* 33(1):20-34.

BRIDGES, E.

2000. Friends of the gospel. *The Commission*. July/August: 41.

BRUCE, F.F.

1976. *The Book of the Acts*. Grand Rapids, Mi.: Eerdmans. NICNT.

BRUEGGEMANN, W.

1997. *Theology of the Old Testament: Testimony, dispute, advocacy*. Minneapolis: Fortress.

CHILDS, B.S.

1979. *Introduction to the Old Testament Scripture*. London: SCM.

COCHRANE, J.R.

2007. To dream the impossible dream: On the contemporary calling of the beloved community in Africa. *Journal of Theology for Southern Africa* 129:23-34.

CONRADIE, E.

2006. *Waar op dees aarde vind mens God? Op soek na 'n aardse spiritualiteit*. Welington: Lux Verbi BM.

- CRAFFORD, D.
1982. *Aan God die dank. Geskiedenis van die Ned. Geref. Kerk binne die Republiek van Suid-Afrika en enkele aangrensende buurstate. Deel 1*. Pretoria: N.G. Kerkboekhandel.
- CRONJÉ, J.M.
1981. *Aan God die dank. Geskiedenis van die Ned. Geref. Kerk Deel 2. Buite die Republiek van Suid-Afrika*. Pretoria: N.G. Kerkboekhandel.
- DUNN, J.D.G.
1996. *The Acts of the Apostles*. Petersborough: Epworth.
1998. *The theology of Paul the apostle*. Edinburgh: T&T Clark.
- FITZMYER, J. A.
1985. *The Gospel according to Luke x-xxiv*. Garden City, New York: Doubleday. The Anchor Bible 28A.
- FOWLKES, D.W.
2004. Developing a church planting movement in India. Ongepubliseerde Ph.D.-verhandeling. Bloemfontein: Universiteit van die Vrystaat.
- GARRISON, D.
2004. *Church Planting Movements: How God is redeeming a lost world*. Midlothian: WIGTake Resources.
- GOPPELT, L.
1982. *Theology of the New Testament. Volume 2. The variety and unity of the apostolic witness to Christ*. (Translated by J Alsup.) Grand Rapids, Mi.: Eerdmans.
- GUTHRIE, D.
1981. *New Testament Theology*. Leicester: InterVarsity.
- HAYS, R.B.
2007. Review of Smartley, W.M.: Covenant of peace: The missing peace in New Testament theology and ethics. Grand Rapids: Eerdmans. In: *Christian Century* 1 May: 49-51.
- HEYNS, J.A.
1978. *Dogmatiek*. Pretoria: N.G. Kerkboekhandel.
1989. *Teologiese Etiek. Deel 2/2. Sosiale Etiek*. Pretoria: N.G. Kerkboekhandel.
- JEURISSEN, R.
1992. *Peace and religion: An empirical-theological study of the motivational effects of religious peace attitudes and peace action*. Kampen: Kok.
- KAISER, W.C. (JR.)
1983. *Toward Old Testament ethics*. Grand Rapids, Mi.: Academie.
- KLEIN, H.
2006. *Das Lukasevangelium*. Göttingen: Vandenhoeck & Ruprecht. KEK.

LEANEY, A.R.C.

1976. *A commentary on the Gospel according to St Luke*. London: Adam Charles Black. Black's New Testament Commentaries.

LIEFELD, W.L.

1984. *Luke*. In: Gaebelien, F.E. (Ed.), *The Expositor's Bible Commentary. NIV. Vol. 8 (Matthew, Mark, Luke)*. Grand Rapids, Mi.: Regency Reference Library (Zondervan).

MARSHALL, I.H.

1978. *The Gospel of Luke. A commentary of the Greek text*. Grand Rapids, Mi.: Eerdmans.

MASANGO, M.

2005. Reconciliation: A way of life for the world. *Verbum et Ecclesia* 26(1):133-145.

MEIRING, P.G.J.

2001. Die hoop beskaam nie: Die NG Kerk se rol ten opsigte van versoening, armoede en morele herstel. *Verbum et Ecclesia* 22(1):102-114.

MÜLLER, K.

1985. *Missionstheologie. Eine Einführung von Karl Müller, mit Beiträgen von Hans-Werner Gensichen und Horst Rzepkowski*. Berlin: Dietrich Reimer Verlag.

NOLLAND, J.

1993. *Luke 9:21-18:34*. Dallas Texas: Word Books. Word Biblical Commentaries 35b.

PATTERSON, T.

2006/7. Mr t..... on mission: Sop for kiss. [Aanlyn.] Bekom van: <http://on-mission.blogspot.com/2006/07/sop-for-kiss.html> [2006, 17 November].

PRIEST, R.

1987. Peacemaker or Patsy? In: Hiebert, P.G. & Hiebert, F.F. (eds.), *Case studies in missions* (Grand Rapids, Mi.: Baker), pp. 170-172.

ROHRMAYER, G.

2007. Creating thirst in your spiritual conversations. [Aanlyn.] Bekom van: http://EzineArticles.com/?expert=Gary_Rohrmayer [2007, 17 November].

SCHILLE, G.

1983. *Die Apostelgeschichte des Lukas*. Berlin: EVB.

STRECKER, G.

2000. *Theology of the New Testament*. (German edited by F.W. Horn, translated by M.E. Boring.) Berlin: De Gruyter.

TANNEHILL, R.C.

1996. *Luke*. Nashville: Abingdon Press. Abingdon New Testament Commentaries.

VAN DER WALT, B.J.

2007. *Transforming power: Challenging contemporary secular society*. Potchefstroom: Institute for contemporary Christianity in Africa.

2003. *Understanding and rebuilding Africa: From desperation today to expectation for tomorrow*. Potchefstroom: Institute for contemporary Christianity in Africa.

VON RAD, G.

1962. *Old Testament Theology. Vol 1. The theology of Israel's historical traditions*. (Translated by D.M.G. Stalker.) New York: Harper and Row.

WOLF, T.

s.a. *Oikos evangelism: The Biblical pattern*. (Google soektog onder Wolf op 11 -01-2008.)

ZUCK, R.B. (ED.)

1994. *A Biblical theology of the New Testament*. Chicago: Moody Press.

Keywords

Trefwoorde

Mission

Sending

Mission strategy

Sendingstrategie

Person of peace

Persoon van vrede